

Cauza C-93/10

Finanzamt Essen-NordOst

împotriva

GFKL Financial Services AG

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Bundesfinanzhof)

„A șasea directivă TVA — Articolul 2 punctul 1 și articolul 4 — Domeniu de aplicare — Noțiunile «prestări de servicii efectuate cu titlu oneros» și «activitate economică» — Vânzare de creanțe incerte — Preț de vânzare inferior valorii nominale a acestor creanțe — Asumarea de către cumpărător a operațiunilor de recuperare a creanțelor menționate și a riscului de neplată de către debitori”

Sumarul hotărârii

Dispoziții fiscale — Armonizarea legislațiilor — Impozite pe cifra de afaceri — Sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată — Prestări de servicii cu titlu oneros — Noțiune

(Directiva 77/388 a Consiliului, art. 2 punctul 1 și art. 4)

Articolul 2 punctul 1 și articolul 4 din A șasea directivă 77/388 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri trebuie interpretate în sensul că un operator care cumpără, pe propriul risc, creanțe incerte la un preț inferior valorii nominale a acestora nu efectuează o prestare de servicii cu titlu oneros, în sensul articolului 2 punctul 1, și nu desfășoară o activitate economică care intră în domeniul de aplicare al acestei directive atunci când diferența dintre valoarea nominală a creanțelor menționate și prețul de cumpărare al acestora reflectă valoarea economică efectivă a creanțelor respective la momentul cesiunii lor.

Astfel, în asemenea împrejurări, cesionarul creanțelor nu primește nicio contrapartidă din partea cedentului, diferența dintre valoarea nominală a creanțelor cedate și prețul de cumpărare al acestor creanțe constituind reflectarea valorii economice efective a creanțelor respective la momentul cesiunii lor, care este determinat de caracterul incert al acestora și de un risc crescut de neplată de către debitori.

(a se vedea punctele 22, 25 și 26 și dispozitivul)

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

27 octombrie 2011(*)

„A șasea directivă TVA — Articolul 2 punctul 1 și articolul 4 — Domeniu de aplicare — Noțiunile

«prestări de servicii efectuate cu titlu oneros» și «activitate economică» – Vânzare de creanțe incerte – Preț de vânzare inferior valorii nominale a acestor creanțe – Asumarea de către cumpărător a operațiunilor de recuperare a creanțelor menționate și a riscului de neplată de către debitori”

În cauza C-93/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesfinanzhof (Germania), prin decizia din 10 decembrie 2009, primită de Curte la 17 februarie 2010, în procedura

Finanzamt Essen-NordOst

împotriva

GFKL Financial Services AG,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský, doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), domnii G. Arestis și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 mai 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru GFKL Financial Services AG, de A. Bartsch și de B. Keller, Rechtsanwälte;
- pentru guvernul german, de domnii T. Henze și C. Blaschke, în calitate de agenți;
- pentru Irlanda, de domnul D. O’Hagan și de doamna G. Clohessy, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de domnul D. Triantafyllou, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 iulie 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 2 punctul 1, a articolului 4, a articolului 11 secțiunea A alineatul (1) litera (a), precum și a articolului 13 secțiunea B litera (d) punctele 2 și 3 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare (JO L 145, p. 1, denumită în continuare „A șasea directivă”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Finanzamt Essen-NordOst (denumită în continuare „Finanzamt”), pe de o parte, și GFKL Financial Services AG (denumită în continuare „GFKL”), pe de altă parte, având ca obiect impozitarea creștea aceasta din urmă și a fost supusă cu titlu de taxă pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) ca urmare a

cumpărării, de una dintre filialele sale, de creanțe rezultate din 70 de contracte de împrumut denunțate și declarate scadente.

Cadrul juridic

3 Articolul 2 punctul 1 din A șasea directivă prevede:

„Sunt supuse [TVA-ului]:

1. livrările de bunuri și prestările de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul țării de către o persoană impozabilă care acționează ca atare.” [traducere neoficială]

4 Articolul 4 alineatele (1) și (2) din această directivă are următorul cuprins:

„(1) «Persoană impozabilă» înseamnă orice persoană care, în mod independent, desfășoară în orice loc orice activitate economică menționată la alineatul (2), indiferent de scopul sau rezultatele activității respective.

(2) Activitățile economice menționate la alineatul (1) cuprind toate activitățile producătorilor, comercianților sau persoanelor care prestează servicii, inclusiv activitățile miniere și activitățile agricole și activitățile prestate în cadrul profesiunilor liberale. Exploatarea bunurilor corporale sau necorporale în scopul obținerii de venituri cu caracter de continuitate este de asemenea considerată activitate economică.” [traducere neoficială]

Acțiunea principală și întrebările preliminare

5 GFKL este asociatul unic și societatea-mamă a unei societăți de drept german care, la 26 octombrie 2004, a cumpărat de la o bancă drepturi de ipotecă și creanțe rezultate din 70 de contracte de împrumut denunțate și declarate scadente.

6 La data de referință, 29 aprilie 2004, valoarea nominală a acestor creanțe era de 15 500 915,16 euro.

7 Contractul de cumpărare prevedea, printre altele, că, începând cu această dată de referință, drepturile și creanțele menționate erau considerate gestionate sau deținute în contul și pe riscul cumpărătorului, că plățile referitoare la acestea trebuiau să beneficieze acestuia din urmă ca răspunderea vânzătorului pentru recuperarea creanțelor în cauză era exclusă.

8 Totodată, în urma unei scrisori a Ministerului Federal de Finanțe din 3 iunie 2004 referitoare la punerea în aplicare a Hotărârii Curții din 26 iunie 2003, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring (C-305/01, Rec., p. I-6729), părțile la contractul de cumpărare au considerat că, ținând seama de importanța incidentelor de plată, partea recuperabilă a creanțelor în cauză era foarte redusă în raport cu valoarea lor nominală și au stabilit valoarea economică a acestora la 8 956 101 euro.

9 Pe de altă parte, luând în considerare că recuperarea acestor creanțe trebuia să se întindă pe aproximativ trei ani, părțile, pe baza unei rate a dobânzii stabilite de comun acord la 5,97 %, au convenit acordarea de către cumpărător vânzătorului a unui credit care includea 556 293 de euro dobânzi, astfel încât, după deducerea acestor dobânzi, valoarea economică a creanțelor menționate era de 8 399 808 euro.

10 Prețul de cumpărare definitiv al creanțelor în cauză a fost stabilit în final la 8 034 883 de euro, iar contractul de cumpărare nu a prevăzut posibilitatea revizuirii ulterioare a acestui preț.

11 În plus, părțile au estimat că, prin cumpărarea acestor creanțe, cumpărătorul nu furniza o

presta?ie impozabil? vânz?torului. Cu toate acestea, ele au stipulat c?, în ipoteza în care administra?ia financiar? nu ar împ?rt??i această analiz?, diferen?a de 364 925 de euro dintre valoarea economic? f?r? dobânzi ?i pre?ul de cump?rare definitiv al crean?elor men?ionate ar trebui s? fie considerat? ca reprezentând contrapartida acestei presta?ii.

12 Dup? ce a prezentat o declara?ie provizorie privind impozitul de cifra de afaceri în care a ar?tat c? această diferen?? constituia remunera?ia unei presta?ii impozabile furnizate vânz?torului crean?elor în cauz?, GFKL a introdus o contesta?ie împotriva declara?iei sale provizorii pe care Finanzamt a respins-o ca nefondat?.

13 Ulterior, GFKL a formulat o ac?iune la Finanzgericht, care a admis-o considerând c?, spre deosebire de factoringul autentic, transferul de crean?e incerte nu determin? furnizarea c?tre vânz?torul acestor crean?e a unei presta?ii supuse impozitului pe cifra de afaceri.

14 Finanzamt a formulat recurs împotriva hot?rârii Finanzgericht la instan?a de trimitere.

15 În aceste condi?ii, Bundesfinanzhof a hot?rât s? suspende judecarea cauzei ?i s? adreseze Cur?ii urm?toarele întreb?ri preliminare:

„1) În ceea ce prive?te interpretarea articolului 2 punctul 1 ?i a articolului 4 din A ?asea directiv? [...]:

În cazul unei vânz?ri (cump?r?ri) a unor crean?e incerte, trebuie s? se considere, ca urmare a asum?rii de c?tre cump?r?tor a sarcinii recuper?rii crean?ei ?i a riscului de neplat?, c? acesta efectueaz? o prestare de servicii cu titlu oneros ?i c? exercit? o activitate economic? chiar dac? pre?ul de cump?rare:

– nu este stabilit pe baza valorii nominale a crean?elor, cu o reducere forfetar? convenit? între p?r?i pentru a compensa asumarea sarcinii recuper?rii crean?ei ?i asumarea riscului de neplat?, ci

– este stabilit pe baza riscului de neplat? evaluat pentru fiecare crean??, acordându?se numai o importan?? secundar? recuper?rii crean?ei în raport cu reducerea efectuat? ca urmare a riscului de neplat??

2) În cazul unui r?spuns afirmativ la prima întrebare, în ceea ce prive?te interpretarea articolului 13 sec?iunea B litera (d) punctele 2 ?i 3 din A ?asea directiv? [...]:

a) Asumarea riscului de neplat? de c?tre cump?r?tor în cazul achizi?ion?rii de crean?e incerte la un pre? net inferior valorii nominale a acestora este scutit? de impozitare întrucât reprezint? o alt? garan?ie?

b) În cazul scutirii de impozitare a asum?rii riscului:

Recuperarea crean?elor este scutit? de impozitare, în calitate de element al unei prest?ri unice de servicii sau în calitate de prestare accesorie de servicii, sau este impozabil? în calitate de prestare distinct? de servicii?

3) În cazul unui r?spuns afirmativ la prima întrebare ?i în cazul în care nu exist? o prestare de servicii scutit?, în ceea ce prive?te interpretarea articolului 11 sec?iunea A [alineatul (1)] litera (a) din A ?asea directiv? [...]:

Contrapartida presta?iei impozabile trebuie stabilit? pe baza cheltuielilor de recuperare efectiv suportate sau pe baza estim?rii f?cute de p?r?i cu privire la aceste cheltuieli?”

Cu privire la întreb?rile preliminare

Cu privire la prima întrebare

16 Prin intermediul primei întreb?ri, instan?a de trimitere solicit?, în esen??, s? se stabileasc? dac? articolul 2 punctul 1 ?i articolul 4 din A ?asea directiv? trebuie interpretate în sensul c? un operator care cump?r?, pe propriul risc, crean?e incerte la un pre? inferior valorii nominale a acestora efectueaz? o prestare de servicii cu titlu oneros ?i desf??oar? o activitate economic?.

17 Cu titlu introductiv, trebuie amintit c?, în cadrul regimului de TVA, opera?iunile impozabile presupun existen?a unei tranzac?ii între p?r?i care cuprinde stipularea unui pre? sau a unei contravalori. Astfel, atunci când activitatea unui prestator const? în furnizarea în exclusivitate a presta?iilor f?r? o contravaloare direct?, nu exist? o baz? de impozitare ?i aceste presta?ii nu sunt, a?adar, spuse pl??ii TVA?ului (a se vedea Hot?rârea din 29 octombrie 2009, Comisia/Finlanda, C?246/08, Rep., p. I?10605, punctul 43).

18 În acest context, o prestare de servicii nu este efectuat? „cu titlu oneros”, în sensul articolului 2 punctul 1 din A ?asea directiv?, ?i, prin urmare, nu este impozabil? decât în cazul în care între prestator ?i beneficiar exist? un raport juridic în care au loc presta?ii reciproce, plata primit? de prestator constituind contravaloarea efectiv? a serviciului furnizat beneficiarului (Hot?rârea MKG?Kraftfahrzeuge?Factoring, citat? anterior, punctul 47).

19 În aceast? privin??, potrivit unei jurispruden?e constante, no?iunea „prest?ri de servicii efectuate cu titlu oneros”, în sensul articolului 2 punctul 1 men?ionat, presupune existen?a unei leg?turi directe între serviciul prestat ?i contravaloarea primit? (Hot?rârea din 29 iulie 2010, Astra Zeneca UK, C?40/09, Rep., p. I?7505, punctul 27 ?i jurispruden?a citat?).

20 În Hot?rârea MKG?Kraftfahrzeuge?Factoring, citat? anterior, Curtea a considerat c? garantarea de c?tre factor unui client a pl??ii crean?elor asumându??i riscul de neplat? de c?tre debitori trebuie s? fie considerat? o exploatare a bunului în cauz? în scopul ob?inerii de venituri cu caracter de continuitate, în sensul articolului 4 alineatul (2) din A ?asea directiv?, din moment ce aceast? opera?iune este efectuat?, contra unei remunera?ii, pentru o perioad? determinat? (a se vedea Hot?rârea MKG?Kraftfahrzeuge?Factoring, citat? anterior, punctul 50).

21 În aceast? privin??, trebuie amintit c?, în cadrul opera?iunii de cesiune de crean?e în discu?ie în cauza care a determinat pronun?area acestei hot?râri, cesionarul crean?elor se angaja s? furnizeze servicii de factoring cedentului în schimbul c?rora acesta primea o remunera?ie, ?i anume un comision de factoring ?i o prim? de delcredere.

22 Or, în ceea ce prive?te ac?iunea principal?, trebuie s? se sublinieze c?, contrar situa?iei de fapt din litigiul care a determinat pronun?area Hot?rârii MKG?Kraftfahrzeuge?Factoring, citat? anterior, cesionarul crean?elor nu prime?te nicio contrapartid? din partea cedentului, astfel încât nu desf??oar? o activitate economic? în sensul articolului 4 din A ?asea directiv?, nici nu furnizeaz? o presta?ie de servicii în sensul articolului 2 punctul 1 din aceast? directiv?.

23 Desigur, exist? o diferen?? între valoarea nominal? a crean?elor cedate ?i pre?ul de cump?rare al acestor crean?e.

24 Cu toate acestea, spre deosebire de comisionul de factoring ?i de prima de delcredere care, în litigiul care a determinat pronun?area Hot?rârii MKG?Kraftfahrzeuge?Factoring, citat? anterior,

erau reținute de factor, această diferență nu constituie, în litigiul în discuție în acțiunea principală, o remunerație care urmărește să retribue în mod direct un serviciu prestat de cumpărătorul creanțelor cedate.

25 Astfel, diferența dintre valoarea nominală a creanțelor cedate și prețul de cumpărare al acestor creanțe nu constituie contrapartida unui astfel de serviciu, ci reflectarea valorii economice efective a creanțelor respective la momentul cesiunii lor, care este determinat de caracterul incert al acestora și de un risc crescut de neplată de către debitori.

26 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 2 punctul 1 și articolul 4 din A șasea directivă trebuie interpretate în sensul că un operator care cumpără, pe propriul risc, creanțe incerte la un preț inferior valorii nominale a acestora nu efectuează o prestare de servicii cu titlu oneros, în sensul articolului 2 punctul 1, și nu desfășoară o activitate economică care intră în domeniul de aplicare al acestei directive atunci când diferența dintre valoarea nominală a creanțelor menționate și prețul de cumpărare al acestora reflectă valoarea economică efectivă a creanțelor respective la momentul cesiunii lor.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

27 Având în vedere răspunsul oferit la prima întrebare, nu trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

28 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 2 punctul 1 și articolul 4 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare trebuie interpretate în sensul că un operator care cumpără, pe propriul risc, creanțe incerte la un preț inferior valorii nominale a acestora nu efectuează o prestare de servicii cu titlu oneros, în sensul articolului 2 punctul 1, și nu desfășoară o activitate economică care intră în domeniul de aplicare al acestei directive atunci când diferența dintre valoarea nominală a creanțelor menționate și prețul de cumpărare al acestora reflectă valoarea economică efectivă a creanțelor respective la momentul cesiunii lor.

Semnături

** Limba de procedură: germana.